

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

4 octobre 2011

PROJET DE LOI

**modifiant et complétant le Code pénal en vue
d'incriminer l'abus de la situation de faiblesse
des personnes et d'étendre la protection
pénale des personnes vulnérables
contre la maltraitance**

AMENDEMENTS

N° 77 DE MMES DE WIT ET SMEYERS

Art. 35

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 35. Dans l'article 496 du Code pénal, modifié en dernier lieu par la loi du 26 juin 2000, les modifications suivantes sont apportées:

1/ dans l'alinéa 1er, les mots “ou de la crédulité,” sont remplacés par les mots “, de la crédulité ou de la vulnérabilité particulière d'une personne en raison de son âge, d'un état de grossesse, d'une situation sociale précaire, d'une situation administrative illégale, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale, manifeste ou connue de l'auteur au moment des faits,”;

Documents précédents:

Doc 53 **0080/ (S.E. 2010):**
010: Projet amendé par le Sénat.
011: Amendements.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

4 oktober 2011

WETSONTWERP

**tot wijziging en aanvulling
van het Strafwetboek teneinde het misbruik
van de zwakke toestand van personen
strafbaar te stellen, en de strafrechtelijke
bescherming van kwetsbare personen
tegen mishandeling uit te breiden**

AMENDEMENTEN

Nr. 77 VAN DE DAMES DE WIT EN SMEYERS

Art. 35

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 35. In artikel 496 van het Strafwetboek, laatst gewijzigd bij de wet van 26 juni 2000, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1/ in het eerste lid worden de woorden “of van de lichtgelovigheid” vervangen door de woorden “, van de lichtgelovigheid of de bijzondere kwetsbaarheid van een persoon omwille van zijn leeftijd, zwangerschap, een onzekere sociale situatie, een illegale administratieve situatie, een ziekte of een fysiek of mentaal gebrek of onvolkomenheid, klaarblijkelijk of gekend door de dader op het ogenblik van de feiten.”;

Voorgaande documenten:

Doc 53 **0080/ (B.Z. 2010):**
010: Ontwerp geamendeerd door de Senaat.
011: Amendementen.

2/ un alinéa rédigé comme suit est inséré entre les alinéas 2 et 3:

“Les peines pourront être portées au double si l’infraction visée à l’alinéa 1er a lieu dans le cadre des activités d’une association visée à l’article 324bis.”.

JUSTIFICATION

Dans son avis n° 40.285/2, rendu le 10 mai 2006 sur un avant-projet de loi visant à réprimer l’abus de l’état d’ignorance ou de la situation de faiblesse des personnes, le Conseil d’État a notamment fait observer ce qui suit au sujet d’un proposition similaire d’ajout d’une nouvelle infraction telle qu’elle est à présent définie dans le nouvel article 442^{quater} proposé:

“De plus, l’attention de l’auteur de l’avant-projet est également attirée sur ce que, à défaut de définir de façon plus précise, dans le sens indiqué ci-avant, la nouvelle infraction envisagée, les cas dans lesquels certains faits pourront à la fois faire l’objet d’incriminations déjà contenues dans le Code pénal comme, par exemple, l’escroquerie ou les traitements inhumains et dégradants, et être qualifiés d’abus de l’état d’ignorance ou de la situation de faiblesse au sens de la disposition en projet, seront encore plus nombreux. Certes, il est vrai que l’article 65 du Code pénal règle la question.

Il n’en demeure pas moins qu’il est préférable, dans un souci de sécurité juridique, d’éviter un tel concours d’infractions. Il est d’autant plus nécessaire d’apporter des précisions à la définition de l’infraction visée par l’avant-projet qu’un champ d’application trop large pourrait poser problème au regard de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l’homme.”

Pour cette raison, mais aussi pour ne pas compliquer inutilement le Code pénal, il est souhaitable de renforcer et d’élargir une disposition existante, à savoir l’article 496 du Code pénal, plutôt que d’instaurer un article 442^{quater}, entièrement nouveau et particulièrement complexe.

Pour l’aggravation de la peine, lorsque l’infraction est commise dans le cadre d’une organisation criminelle, il est préférable de renvoyer à la définition existante à l’article 324bis du Code pénal, ce qui accroît par ailleurs la cohérence interne du Code pénal.

On évite ainsi en partie la critique virulente du Conseil d’État, qui s’est déjà prononcé deux fois sur les textes, avec un contenu très similaire.

2/ tussen het tweede en het derde lid wordt het volgende lid ingevoegd:

“De straffen kunnen worden verdubbeld als de inbreuk bedoeld in het eerste lid plaatsvindt in het kader van activiteiten van een vereniging bedoeld in artikel 324bis.”.

VERANTWOORDING

De Raad van State heeft in advies nr. 40.285/2 van 10 mei 2006 over een voorontwerp tot bestraffing van het bedrieglijk misbruik van de onwetendheid of van de zwakke positie van personen over een gelijkaardig voorstel tot invoeging van een nieuw misdrijf zoals nu omschreven in het nieuw voorgestelde artikel 442^{quater} onder meer gesteld:

“Bovendien wordt de steller van het voorontwerp er eveneens op gewezen dat indien het nieuw ingevoerde strafbare feit niet nader wordt omschreven op de wijze zoals hierboven is aangegeven, de gevallen waarin sommige feiten kunnen leiden tot tenlasteleggingen die reeds zijn opgenomen in het Strafwetboek, zoals bijvoorbeeld oplichting of onmenselijke of vernederende behandeling, en tevens kunnen worden gekwalificeerd als misbruik van de onwetendheid of de zwakke positie in de zin van de ontworpen bepaling, nog talrijker zullen zijn. Weliswaar regelt artikel 65 van het Strafwetboek die aangelegenheid, maar met het oog op de rechtszekerheid is het niettemin verkieslijk een zodanige samenloop van strafbare feiten te mijden.

Het is des te noodzakelijker de definitie van het bij het voorontwerp bedoelde strafbare feit te preciseren, daar een te ruime werkingssfeer problemen zou kunnen doen rijzen in het licht van de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.”

Daarom, maar ook om het Strafwetboek niet nodeloos nog complexer te maken, is het wenselijk een bestaande bepaling, met name artikel 496 Sw., te versterken en uit te breiden, eerder dan een volledig nieuw en bijzonder ingewikkeld artikel 442^{quater} in te voeren.

Voor de strafverzwaring, wanneer het misdrijf werd gepleegd in het kader van een criminele organisatie, wordt best verwezen naar de bestaande definitie in artikel 324bis van het Sw. Dit verbeterd ook de interne samenhang van het Sw.

Zo kan de scherpe kritiek van de Raad van State ten dele worden vermeden, die zich reeds twee maal uitsprak over teksten met een zeer gelijkaardige inhoud.

N° 78 DE MMES DE WIT ET SMEYERS

Art. 36

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Conséquence de l'amendement précédent.

N° 79 DE MMES DE WIT ET SMEYERS

Art. 44

Apporter les modifications suivantes:

1/ dans l'alinéa 1er, supprimer les mots "soit de protéger les victimes de dérives sectaires, soit";

2/ dans l'alinéa 1er, remplacer les mots "la violence ou la maltraitance à l'égard de toute personne vulnérable en raison de son âge, d'un état de grossesse, d'une maladie, d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale" **par les mots** "*la violence et la maltraitance au sein de la famille ou des établissements d'accueil, ou en dehors de ceux-ci, à l'égard de toute personne spécifiquement vulnérable en raison de son âge, d'une maladie ou d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale, en diffusant des informations ou en prodiguant une aide,*";

3/ supprimer le mot "442quater".

JUSTIFICATION

Le présent amendement tend essentiellement à supprimer du Code pénal l'expression "dérives sectaires", qui n'y est pas définie. La catégorie d'institutions qui peuvent ester en justice est en revanche élargie par le biais d'un renvoi plus neutre aux établissements qui ont pour objectif de diffuser des informations ou de venir en aide à toute personne spécifiquement vulnérable en raison de son âge, d'une maladie ou d'une infirmité ou d'une déficience physique ou mentale.

La suppression du mot "442quater" découle de l'amendement présenté aux articles 35 et 36 du projet de loi.

Nr. 78 VAN DE DAMES DE WIT EN SMEYERS

Art. 36

Dit artikel doen vervallen.

VERANTWOORDING

Gevolg van het vorige amendement.

Nr. 79 VAN DE DAMES DE WIT EN SMEYERS

Art. 44

De volgende wijzigingen aanbrengen:

1/ in het eerste lid, de woorden "ofwel de slachtoffers van sektarische uitwassen te beschermen ofwel" **doen vervallen;**

2/ in het eerste lid, de woorden "geweld of mishandeling te voorkomen jegens elke persoon die kwetsbaar is ten gevolge van zijn leeftijd, zwangerschap, een ziekte dan wel lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid" **vervangen door de woorden** "*geweld en mishandeling voorkomen in de familie of in instellingen die onderdak bieden, of erbuiten, tegen elke persoon die specifiek kwetsbaar is door zijn leeftijd, een ziekte of gebrek of een fysieke of mentale tekortkoming, door de verspreiding van informatie of door hulp,*";

3/ het woord "442quater" **doen vervallen.**

VERANTWOORDING

De bedoeling van dit amendement bestaat er hoofdzakelijk in de uitdrukking "sektarische uitwassen" uit het Strafwetboek te weren aangezien dit woord niet is gedefinieerd. De categorie van instellingen die in rechte kunnen optreden wordt daarentegen uitgebreid door op een meer neutrale manier te verwijzen naar instellingen die tot doel hebben informatie of hulp te bieden aan elke persoon die specifiek kwetsbaar is door zijn leeftijd, een ziekte of gebrek of een fysieke of mentale tekortkoming.

Het verval van het woord "442quater" volgt uit het voorgestelde amendement over de artikelen 35 en 36 van het ontwerp.

Sophie DE WIT (N-VA)
Sarah SMEYERS (N-VA)